246 05 V 70

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.) Hans Schöier

Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis,
sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650

Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 147:—
Termin (4 kuud) ...... kr. 53:—
Kuu .... kr. 15:—

Kuulutusehind 75 ööri mm.
Ärikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren

Upplaga C
Kolmapäeval, 22. aprillil 1970
Nr. 92 (3376)

LAULUISA MAJA VÕRUS
Milline on tema muuseum?

Kui "Kalevipojast" peale võime kõnelda juba teadlikult suunatavast eesti kultuurist, siis selle rahvusliku kultuuri ühe sünni- ja kätkikohana esineb Võru tohtrimaja. See meie kultuuriloos kuulus tohtrimaja, kus praegu asub Lauluisa memoriaalmuuseum, ehitati juba 1793. aastal, seega üheksa aastat pärast Võru linna rajamist. Üldse oli see maja üks esimesi ehitisi Võrus. Aastal 1829 ostis dr. Fr. R. Kreutzwald selle Petseri (hiljem Vee, Riia ja praegu Kreutzwaldi) tänavas asuva maja koos kõrvalhoonetega 5000 paberrubla eest.

Aastal 2877, kui Kreutzwald lõpetas tegevuse Võrus, müüs ta oma maja 4000 hõberubla eest pastoriproua Struckile. Hiljem kuulus maja mitmetele seltsidele, ja vahepeal ka eraisikuile, kes kasutasid seda elumajana. Nii asutati selles majas 1881. aastal Võru esimene Eesti Laulu ja Mängu Selts "Kannel". Selts tegutses seal aastail 1881 — 1890 ja 1899 — 1900. Päeval, mil möödus 97 aastat Lauluisa sünnist (26. XII 1900) paigutati Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt majale valgest marmorist mälestustahvel tekstiga: "Fr. Fr. R. Kreutzwald elas selles majas 1839 — 1877 ning pani siin 1850 — 1861 eesti rahva lugulaulu "Kalevipoja" kirja."

Käesoleva sajandi alguses asus majas raamatukauplus. Aastal 1910 ostis kohalik Käsitööliste Abistamise Selts Kreutzwaldi maja. Selts avas majas alkohoolsete joolidega einelaua (seega kõrtsi) korraldas seal pidusid ning teostas majas ka väikesi ümberehitusi. Rahvas nõudis pidevalt kõrtsi likvideerimist ja majas Lauluisa muuseumi avamist. Seda taotles ka Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Mälestuse Jäädvustamise Selts, mis loodi 1923. aastal.

Alles omariikluse aastate lõpul jõuti nii kaugele, et selles majas võidi avada muuseum. Eelnevalt teostati põhjalikud restaureerimise ja remonttööd. Et nende käik vanis, siis saadi muuseum avada alles 10. veebruaril 1941. Selle tõttu kirjutavad nüüd ka kommunistid muuseumi loomise oma "saavutuste" kontosse.

Muuseumi koondati kõik Kreutzwaldi Mälestuse Jäädvustamise Seltsi (ja paljude eraisikute) poolt kogutud esemed, mis sõja ajal evakueeriti ümberkaudseisse küladesse, sest majja asus Saksa julgestuspolitsei.

Broshüüris "Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum" üteldakse, et "Kreutzwaldi memoriaalmuuseum kujutab endast Kreutzwaldile kuulunud krundi, hoonete ja elumaja

Järg. lhk. 2.

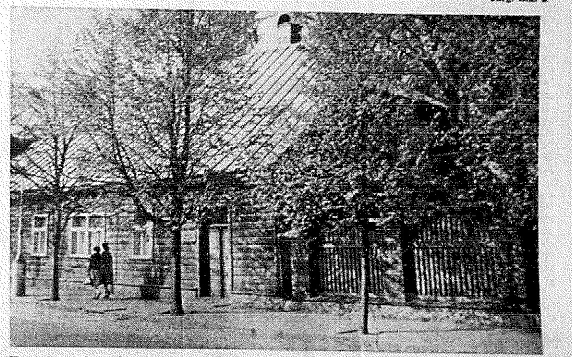

Vaade Fr. R. Kreutzwaldi majale selle praegusel kujul.

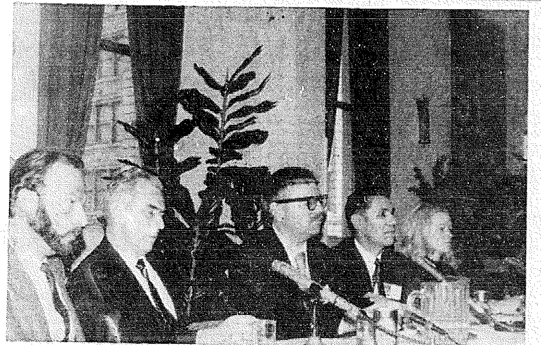

Kultuuripäevade töölaua ääres.

Muljeid kultuuripäevadelt ja teatriekskursioonidelt

NEW YORK (EPL) — 26. märtsul kell 16 istus Liivi Jäe New Yorgi Eesti Maja koridori paigutatud registreerimislaua taha ja sellega oli peaaegu aasta eest alustatud Eesti Kultuuripäevade organiseerimistöö lõpule viidud ning päevad ise funktsioneerima hakanud. Aga ehk oli sündinud rohkemgi — uued inimesed olid tulnud ja uued mõtted, uus tegumood. Esitame selles ja järgnevates artikliites muljeid nendest neljast päevast ja ööst, mis kuulusid kultuuripäevadele, ja mis äratasid suurt noorte huvi.

Igal juhul on tunne, et välis-eestluste ajaloos on midagi juhtumas ja et võib lasta unustusse vajuda need inimesed, kes küll kirjateel, küll suuliselt on võidelnud Kultuuripäevade korraldajate või koguni ürituse enese ja selle sisustamise vastu. Neid ei ole just vähe olnud ja nad on kuulunud mitmesugusesse ringkonda ja niisama mitmesugused on olnud nende esitet argumendid ja võitlusvahendid. On lihtne tõde, et demokraatia põhiolemus eeldab ka opositsiooni sõnavabadust — aga samuti ka opositsiooni olemasolu äramärkimist ja mitte selle mahavaikimist avalikkuse ees.

Korraldava kogu liikmed eesotsas dr. Mardi Valgemäe ja dr. Heino Ainsoga olid saabujaid tervitamas ja juhtimas ning viimased saades rinda kultuuripäevade märgiga kaunistet nimekaartid siirdusid piki mööda Eesti Maja saali, kuhu Kultuurfond oli riputanud Välis-Eesti Kunstikogusse omandet esimesed 22 kunstiteost.

Kultuuripäevade toimkonna esimees Mardi Valgemäe ütles tervitussõnad, andes edasi sõna E. V. esindajale ja kultuuripäevade patroonile Ernst Jaaksonile, kes kinnitas oma sõnavõtus usku kultuuripäevade korraldajate heasse tahtesse. Ta rääkis:

"Olles kutsutud Kultuuripäevade aupatrooniks, loen enda kohuseks üldsusele teadmiseks konstateerida, et mina nende päevade korralduste mõnedes üksikasjades olen eriarvamisel. Kuid sellele vaatamata leian, et need päevad võivad teenida meie rahva üldhuvisid.

Tahan avaldada lootust, et nende päevade tulemusena suudame luua õhkkonna, mis aitaks tasakaalustada eestlaskonna omavahelisi teadaolevaid raskusi, tõstaks meie üldist mõttenivood igapäevasest kõrgemale ning värskendaks meie lugupidamisi ja austust rahva vastu, kellest me põlveneme. Kui need päevad on äratanud meie noorte hulgas uut huvi eesti küsimuste vastu ja samal ajal neid sidunud siin omavaheliselt, siis võib seda lugeda ürituse positiivseks saavutuseks".

Kõneleja puudutas eesti rahva olukorda ikestuses ja lisas vanema põlvkonna hoiaku selgituseks:

Meie rahva karmidest ja veristest kogemustest oleme õppinud tundma meie vaenlase võtteid meie rahva vabaduse vaimu hävitamiseks. Sellele põhjeneb ka meie vanema põlve õigustatud ettevaatlik hoiak kontroversaalsete küsimuste käsitamisel. Sellest tuleb ka isa hoiatus pojale: õpi tundma oma rahvast, kuid pea silmas oma rahva vaenlast.

Millises olukorras meie rahvas kogumaal on sunnitud elama, on teile

Järg. lhk. 2.

'Sild üle mere' Norrköpingis ja Eskilstunas

Ilmar Külvetj näidend kolmes vaatuses proloogiga "Sild üle mere" tuleb Pinna Stuudio korraldusel Norrköpingisse laupäeval, 25. aprillil ja Eskilstunasse pühapäeval, 26. aprillil.

Norrköpingis toimub etendus Flickskola aulas Repslagaregatan 11 kell 16 ja Eskilstunas Folkets Husis kell 15. Lavastab: Boris Peensaar, dekoratsioonid: Nils Moritz, heliefektid: Viljar Nairis. Kaastegevad: Signe Pinna, kes käesoleva lavastusega tähistab oma 40 aastast lavategevust, Siiri Kriisa, Tiina Klement, Jussi Romot, Elmar Nerep, Boris Peensaar, Roman Väli, Nils Moritz ja Egon Peensaar. Näidend oma aktuaalse sisuga, mis senini väga sooja vastuvõtu osaliseks on saanud, tohiks tõsist huvi ja rahuldust pakkuda ka Norrköpingi, Eskilstuna ja ümbruskonna eestlaskonnale.

Akad. eksamid

Stockholmi ülikoolis sooritas fil. mag. keelteõpetaja kutseeksami fil. kand. **Karin Saarsen-Karlstedt**, Bandhagen.

● Chicago Läti Seltsis andis eesti, läti ja leedu helitöödest kontserdi viiuldaja Ludvig Jakobson, noor paguluses võrsunud viiulikunstnik.

Poola kindral oma pääsemisest Katõnis

TORONT O(VE) — Möödunud pühapäeval toimus Torontos St. Mishaels'i katedraalis poolakate korraldusel mälestus-jumalateenistus Katõni mõrva ohvritele. Üks poola ohvitseridtst, kindral Jerzy Grobicki, kes pääses juhuse tõttu Katõni massimõrvast, elab praegu 80-aastaselt Torontos ning räägib Toronto ajalehe "Daily Star'ile" oma elamustest vene kommunistide hirmuvalitsuse all.

Kindral Grobicki mainib, et keegi ei tea täpselt, millal poola ohvitserid Katõnis mõrvati. Samuti ei ole teada, kus asuvad 10.000 ülejäänud jäljetult kaduma läinud poola ohvitseri hauad, kuna Katõnist avastati ainult 4500 laipa.

Kindral Grobicki arvates tegi NKVD Stalini käsul oma töö väga põhjalikult, kuna Katõni ühishauast leiti ka 50 NKVD mundris mehe laibad.

Need olid olnud need mehed, kes sooritasid Katõni veretöö, kuid kes hukati pärast seda eriti usaldusväärsete üksikute meeste poolt, et varjata täielikult kuriteo jälgi.

Grobicki mainib, et ta asus ühel viimasel rongil, mis liikusid kolmest vene vangilaagrist — Kozielskist, Starobielskist ja Ostashkovist Katõni. Mingil põhjusel jäi see rong, millel viibis Grobicki, seni selgumata põhjusel peatuma Katõni lähedal.

Vangid istusid väikeses jaamas kaks päeva ja viidi siis rongidel ühte teise vangilaagrisse.

Nüüd tagantjärele võib ainult oletada, et Moskvast oli tulnud korraldus tapmine lõpetada.

Kindral Grobicki sai alles mitu aastat hiljem teada, et ta oli viibinud Katõni lähedal surmasuus ja pääsenud ainult õnnekombel. Katõni massihaua avastasid sakslased 1943. aastal ning nende poolt kohale kutsutud eksperdid tegid kindlaks, et ohvitserid olid mõrvatud 1940. aasta kevadel. Venelased omakorda väitsid, et mõrva sooritajateks olid sakslased.

Asi kanti koos tõenditega ette ka Nürnbergi rahvusvahelises kohtus, kuid selle kohta ei tehtud ilmselt venelaste mõjutusel mingisugust otsust.

Kindral Grobicki on täielikult veendunud, et mõrva sooritasid venelased, kuna terve rida ohvitsere, kes olid viibinud koos kindral Grobickiga ühes vangilaagris, olid maetud massihauda üksteise kõrvale. Kui selle mõrva oleksid sooritanud sakslased aastapäevad hiljem, siis ei oleks olnud tõenäoline, et need mehed oleksid kõik olnud ikka veel koos.

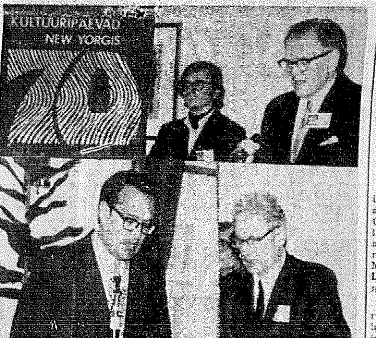

Kultuuripäevadelt New Yorgis. Üla l kultuuripäevade märgi kõrval EV peakonsul Ernst Jaakson (paremal) Kultuuripäevi avamas. Tema kõrval korraldava toimkonna esimees dr. Mardi Valgemäe. All vasakul dr. Jaan Puhvel refereerimas teemal "Mõtteid võitlevast vabariigist". Paremal Kultuurifondi esimees Karl Jõgise avamistseremoonial.

EÜS juubelipidu oli suurim eestlaste ball

EÜS-i pidulik juubeli perekonnaõhtu 315 osavõtjaga Grand Hotelli peegelsaalis laupäeval 11. aprillil kujunes suurimaks eesti balliks kogu paguluse kestel Rootsis. Rõõmuga võisime nentida, et peoliste hulgas oli niihästi Tartu-aegse põlvkonna kui ka siin võrsunud noorte esindajaid. Paljud perekonnad olid kohal täies koosseisus: vanemad, pojad-tütred, väimehed ja miniad, lapselapsed, õed-vennad, andes hea tunnistuse Seltsi tõhusast kontinuiteedi traditsioonist.

Väliskülalistest olid märkantses ülekaalus ligi 30 soomlast, eesotsas aukülalise pr. Karina Helaneniga. ÜES-i oma liikmeist väljaspool pealinna olid kohal Lõuna-Rootsi koonduse esimees Villem Koern Malmöst, Göteborgi koonduse esimees Mart Mägi ning professor Arthur Linari-Lindholm abikaasaga Londonist.

Kogunemisel peegelsaali kõrvalruumides pakuti külalistele "juubilari terviseks" klaas vahuveini. Palju peamurdmist tekitanud suure peoliste hulga mahutamine laudadesse oli leidlikult lahendatud 17 pika erilauaga. Ametlikud esindajad aukülalised olid koondatud pikka peolauda piki keset saali. Lauad olid dekoreeritud kollaste rooside ja elavate küünaldega.

Pidusöögi menüü koosnes vähilisto salatist, hirvepraest ja Grand Marinier jäätisest krokaankoogikestega. Pika lauasistumise ajal lauldi ühiselt "Gaudeamus igitur" ja "Rahvahulgad tulge kokku", millele järgnes teisigi tuntuv rahva- ja üliõpilaslaule. Erilise hooga tegid oma leibkantust Etelä-Pohjalainen Osakunta senior Pentti Yrttimaa, kes võimsalt laulis "Loisis, nimega Gradesko, kaugemal kui Temesvar...", ja vilistlane Adolf "Ats" Wirma, kelle võrratult koomilise "Krambambuli" naerupuhanguid ja kõva aplausi esile kutsus.

Kõne õrnemale soole pidas humoristlikus vaimus värske abielumees Madis Parre, kes muuhulgas mainis, et naised juba "Aadama ajast on kannud meeste koormat" ja et kõige sobivam on naisi võrrelda muusikaga. Aga nad on "kui revolutsiooniline etüüd, mitte nagu lõpetamata sümfoonia". Palju naija tekitas väike vahejuhtum kadunud sõrmusega. Vanamees Matti Koresaar tegi teatavaks, et peasaalis on leitud kallihinnaline daami sõrmus ja et omanik selle kätte saab kahe suudluse eest Madis Parrele. Omanik leiduski EÜS-i daamide seas ja tegi läbi lõbusa "leiutasu rituaali."

Pärast õhtusööki, mis kestis õige mitu tundi, jätkus pidu elavas kestelus kõigi peegelsaali kõrvalruumide kohvilaudades vaheldumisi väga hoogsa tantsuga hämaralt valgustatud suures saalis. Siinjuures võis silmata hulgaliselt kauneid daamide õhtukleite küll siidist, kuld- ja hõbebrokaadis, sametis ja tihaisidis — alates hippilikust indiaanimodellist, pükskleitidest kuni viktoriaalikult sündsalt kinnise musta sametkreatsioonini. Isegi härrad ei olnud oma mustades frakkides nii "igavad" kui tavaliselt, kuna paljude ninnaesiseid ehtisid mitmevärvilised peelad ja peas ilutsesid rõõmsate värvilaikudena teklid.

Perekonnaõhtu lõppes kella kahe paiku. Kuna oli raskusi kojusõiduka takside muretsemisega, siirdus suur hulk pidulisi jalgsi Eesti Majja, kus ekonoom hr. Kukk oli katnud maitsva suupiste-laua. Siin jätkus laul ja ülev tuju kella seitsmeni hommikul, mil vist ka kõige kangemad "murdusid". Pühapäeval oli EÜS oma liikmeile ja soome külalistele korraldanud eine Rootsi Arstide Majas, kus peeti veel palusid tervitusja sõpruskõnesid. Üks noor soome esindaja, kes esmakordselt viibis eesti suurüritusel, ütles allakirjutanule perekonnaõhtul, et "sellise juubelipeoti on unustamata ja sellest tuleb Soomes head propagandat teha."

KARIN

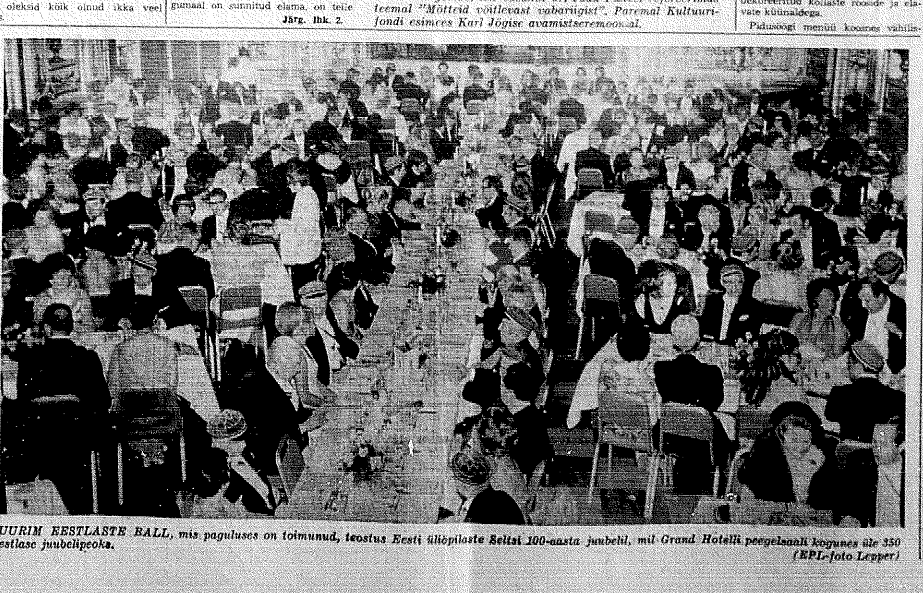

SUURIM EESTLASTE BALL, mis paguluses on toimunud, teostus Eesti üliõpilaste Seltsi 100-aasta juubelil, mil Grand Hotelli peegelsaali kogunes üle 350 eestlase juubelipeoks.
(EPL-foto Lepper)

EPL *22. aprillil 1970*

Kremli "haigused"

Kogu maailm jälgis hinge kinni pidades USA astronautide tagasitulekut ebaõnnestunud reisilt — demokraatias ei varjata ei ebaõnnestumisi ega ebameeldivusi. Teisiti on see kommunistlikes diktatuurides, kus nii maailmaruumi lennud kui ka kogu poliitiline elu on varjatud sügava saladuskattega. Saladuskattega, mis on tekitanud uutlaadi pseudoteaduse "kremloloogia", mis seisneb esmajoones suhteliste märkide uurimises ja nendest hüpoteeside püstitamises. Kuidas on poodiumil suurused istuma paigutatud, millises järjekorras nad asetavad pärgi, millises sõnastuses formuleeritakse üht või teist kommünikeed: sellised on need ahtrad märgikesed, millega kremloloogid peavad töötama, et vähemalt kuidagi aimatagi, mis toimub Kremli müüride taga ja kelle käes on tegelik võim.

Viimastel päevadel oli kremloloogidel palju tööd, sest neli poliitbüroo liiget kadusid äkki avalikkusest ja nende kohta teatati, et nad on haiged. Haigused on ju loomulikud asjad ja isegi kommunistlikud korüfeed ei ole selle vastu kaitstud, kuid kui korraga öeldakse haiged olevat Kossõgin, valitsuse juht, Podgornõi, ülemnõukogu presiidiumi esimees, Suslov, mõjuvõimas parteiteoreetik ja Shelepin, poliitbüroo pealekasvav tugev mees, siis ergutab see kremloloogide fantaasiat. Eriti selle pärast, et samal ajal tagandati oma kohtadelt neli juhtivat meest partei propagandaparaadi tipust.

Tagandatute hulgas oli partei propagandaosakonna juhataja Vladimir Jetepakov, kes varem oli Izvestija peatoimetaja, televisiooni ja raadiokomitee esimees Nikolai Mesjatsev, kino- ja filmikomitee esimees Aleksei Romanov ja riikliku ajakirjanduskomitee esimees Nikolai Mihhailov. Nagu nüüd on viisiks, saavad on nad kõik n.n "jagenemiskohad" või pensioni. Ilmne on nende muudatuste juures see, et puhastus väljendab parteitipu rahulolematust agitatsiooniaparaadiga ja n.n. ideoologilise tööga.

Kes on aga parteitipus ja puhastajad? Haigused tekitasid oletusi, et ka seal on käimas puhastusprotsess, analoogiline kremloloogias hästituntud kollektiivse juhtimise perioodide üleminekuga isikudiktatuurile. Ons Brezhnev, kes ei haigestunud, saavutamas ainuvalitsust?

See peaks selguma lähemal ajal, esialgu on tegemist ainult spekulatsioonidega. Võib aga vaid meenutada, et vähemalt senini ei ole kommunistlikus hierarhias püsinud ükski kollektiiv pikemat aega. Stalini surma järele a. 1953 kuulutati välja kollektiivne juhtimine Malenkovi, Bulganini ja Hrushtshoviga peaosades — viimased kaks käisid seltsis näit. Indias ja näitasid väljaspoole omavahelist suurt sõprust. Selle kollektiivi lähedal seisnud Berija ja Kaganovitsh kadusid esimestena ja ülejäänud osas hakkas Hrushtshov suure energiaga teisi välja manöövreerima.

Viie aastaga oligi ta ainudiktaator. Ta suutis end aga hoida tipus ainuvalitsejana teise sama pika aja, siis olid tema vastu konspireerivad jõud Kremlis küllalt tugevad uue muudatuse tegemiseks — kui Hrushtshov a. 1964 Rootsi-reisilt koju jõudis, kukutati ta ja asemele astus uus kollektiiv, praeguseni N. Liitu juhtinud kolmik: Brezhnev, Kossõgin, Podgornõi. Nüüd on see kollektiiv koos töötanud tervelt kuus aastat ja see on "normaalne" kollektiivse juhtimise periood senistel kogemustel, mispärast kremloloogid ja maailm spekuleerivad muudatustevõimalusega. Nii nagu N. Liit on üles ehitatud, osutuvad paleekonspiratsioonid diktaatori isiklikuks kukutamiseks võimalikuks, kui konspiraatorid suudavad oma kavatsusi saladuses hoida kuni momendini, mil on saavutatud keskomitees vajalik enamus. See osutub aga ka võimalikuks üksikutele kollektiivis oma kaaslaste väljalöömiseks. N. Liidus on seega tegemist ainult paleerevolutsioonide võimalusega, mitte aga rahva revolutsiooniga, mis tooks uue korra ja vabaduse. Kremli juhtiva kliki omavaheline võimuvõitlus ei saa ega ole määratudki muudatuste toomiseks rezhiimis.

Selle taustal tuleb vaadelda ka "haigusi". Varsti selgub, mis oli nende haiguste taga.

LAULUISA MAJA

Algus lk. 1

sisustuse kompleksi koos tema elu ja tegevust käsitleva ekspositsiooniga." Kreutzwaldi krundi pindala on 5066 ruutmeetrit, millest ehituste all on 638 ruutmeetrit. Tänapäeval olevat Kreutzwaldi elumaja välimus samasugune kui tema elupäevil, ainult kivikatust asendab plekk-katus. Viimase pani majale Käsitööliste Abistamise Selts.

Pärast sõda muuseum taastati ja maja remonditi. Selle kohta üteldakse muuseumi käsitlevas broshüüris, et "Tallinna Teadusliku Restaureerimise Töökoja spetsialistid tegid kindlaks uste, akende, põranda ja seinte värvitoonid ning need taastati Lauluisa-aegsetena. Samuti on kahes toas arsti- ja "Kalevipoja" toas imitatsioon originaaltapeedist. Ekspositsioonis kasutatakse Kreutzwaldile kuulunud või möödunud sajandist pärinevaid valgustusesemeid.

On teada, et Kreutzwald oli suur lillede sõber: saali aknaid raamisid lunderohu rohelised väädid, verandat ümbritsesid dekoratiivsed metsviinapuud ja aias õitsesid daaliad. Kõiki neid lilli näeme nüüdki tema kunagises kodus."

Edasi selgub, et *"ka teistel hoonetel on Kreutzwaldi-aegne välimus.* Aastal 1953 restaureeriti saun, aastal 1959 kooguga kaev, aastail 1960 — 61 tehtud remonttööde käigus taastati aida väliskuju. Edises aidas on nüüd kaks moodsat näituseruumi. Samas hoones asuvad veel fondide hoidla, teaduslik raamatukogu ja aparaadiruum kitsasfilmide demonstreerimiseks. Kreutzwaldi loomalaut hävis 1948. aastal tulekahju läbi, selle asemele ehitati kuur.

Kreutzwaldi majas on kokku 11 ruumi. Need on: esik, haigete ooteruum, saal, arstituba, veranda, magamistuba, söögituba, lastetuba, köök ja üks kõrvalruum. Neile lisandus veel ärklikorrusel (kuhu viis järsk trepp) asuv Kreutzwaldi kirjutustuba, mis muuseumi koosseisus kannab nüüd "Kalevipoja" toa nimetust. Saali seinal on Kreutzwaldi väide: "Kes tõe ja õiguse lippu kannab, see võidab." Selle vastu aga survest, mis vahel tõe ja õiguse porri tallab, kõneleb välisseinal asuv tahvel, milles eesti keele kõrval (muuseumi nimetusena) esineb ka vene keel.

U.U.

Ärge unustage, et 1. mail algab uus tellimisperiood. Aeg on uuendada terminitellimisi.

EESTI PÄEVALEHT

Muljeid kultuuripäevadelt

Algus lk. 1

kõigile üldiselt teada. Kultuuriline tegevus praeguses Eestis võib ennast avalikult avaldada ainult sel määral, nagu see on hääks kiidetud Nõukogude Vene tsensuuri poolt.

On arusaadav, et eestikeelne kirjandus, mis ilmub okupeeritud Eestis, on allutatud Kremli poliitilistele sihtidele ning sellises õhkkonnas ei saa olla juttugi vabast või normaalsest eesti loomingust. Selles teadmises peame ka käsitama kõiki töid, mis sealt on tavalist teed kaudu tulemas.

Kriitiliste küsimuste arutlemisel väliseestlaskonnas oleks kasulik võtta eeskuju läänemaailma tuntud parlamentaarsest kombest, mis lubab asjalikku ja isegi terevat vaielust, kuid säilitab oponentide isikliku — respekti teine teise vastu.

Samal ajal ei saa tähelepanemata jätta kommunistliku terrori eest põgenenud inimeste tundeid ja loomulikku irritatsiooni, kui käsitatakse kodumaaga suhtlemise probleeme ühekülgselt või isegi mõne tendentsliku ilmega vaatekohast, mis meie üldsusele ei ole vastuvõetav.

Lõpuks oli sõna Kultuurifondi esimehel Karl Jõgisel. Päevadest võttis registreerimisandmete järele osa 158 isikut.

Einelaud serveeris traditsioonilist eestipärast toitu ja suurepärast meeleolu häiris vaid ruumide kitsus ja kahe teatrihuviliste grupi lahkumine: mindi vaatama "La Traviata't" ja "Salvationi" — viimast ühes Broadway teatris.

Viimane grupp saabus Eesti Majja tagasi pisut enne keskööd, et enne kojuminekut veel huviringina arutada nähtud etendust. Arutelu juhatas Ilmar Mikiver lastes kõigil viieteistkümnel osavõtjal oma muljeid ja arvamusi selgitada. Kuna "Salvation" (Lunastus) on esimene lavastatud rock-musical ja kuna seal on seks ja religioon paralleelselt saanud inimsugu lunastava seletuse, siis erinesid esitet arvamused üsna suuresti. Nooremad leidsid, et ei oldud midagi uut esitet, kuna sama temaatikat on mitmed aastad pidevalt korrutet. Osa leidis, et mikrofonide ja võimendajate kasutamine mõjunud segavalt ja kohati otse häirivalt. Erika Soots otsis lavateosest sügavamat mõtet ja Liis Mikiver väitles vahendituma ja sisule mõtlemata teatrielamuse kasuks. Kokkuvõttena Ilmar Mikiver ütles musicali olevat sisuliselt vaheütleva kuid teatrielemente küllaldaselt sisaldava ja lõpetas tsitaadiga Molièrelt huviringlaste vaielused . . .

VEEL TEATRIT

Eesti Maja einelauas sumisevad hääled, baarimees valab vilunud liigutusiga soovijaile vajalikku klaasidesse, puhvetiprouad toimetavad kannatlikult tellijaile toidutaldrikuid või kohvitasse. Mardi Valgemäe käib ringi ja kogub nimestiku järele balletti vaatama minejaid. Talle hüüab sõdurivormis mees: "Läheks küll aga mul pole nii pikki juukseid. "Ja lisab pisut vaiksemalt: "Vietnami tuleks saata niisugune beatnik". Balletigrupp lahkub Andres Männiku juhtimisel. Teatri huvilisil on veel tund aega ootamist.

Öine New York — reklaamtuled, punased kollased, rohelised liiklustuled, automootorite mürin, pimedust käristav valgus, vaikust muserdav dünaamika.

Mingi vana ladu või väike tööstus. Kahekorruselise ehituse ilustamata telliskivisein. Ukse kohal punane latern, selle all näen imepisikese vaskplaadi: "La Mama, E.T.S." Viimased kolm tähte tõlgitakse: "Experimental Theater Society". Ootame tänaval ja suitsetame, teatri eesruum on niivõrd väike, et sinna ei pääsekski kõik. Teisel pool tänavat loen suure sildi "the Truck and Warehouse Theater" ja selle kõrval on keldriuksele maalitud "The Playwriters Unit". Ilmar Külvet leiab, et see on väga praktiline. Hakkab jahe ja pressime end siiski eeskotta, kassaluugi ümber käsitsi kirjutet teated näitlejailt kes otsivad tööd, autoreilt kes pakuvad käsikirju. Vasteseinal teatriplakateid, reklaamlehti, programme, teiste hulgas taanikeelne, millest mõistan, et see on üliõpilasteater, esinenud 1966. Kopenhaagenis.

Publikut hakkab väljuma — mustad, pruunid, valged, lühikesed, jässakad, pikad, kräsus, lokis, pikad juuksed ja habemed, värvitud, värvimata silmad ja suud. Of-Broadway publik. Inim-miljöö — elumiljöö.

Ruumi ühes otsas on astmeline metallkonstruktsioon istmetega publikule, teisel poolel harmoonium, klaver, raamkõrgendik, laes mõned proshektorid. Ei lava, ei dekoratsioone, ei eesriiet. Nagu Saksamaal nähtud mõningad "Zimmerteatrid" aastail 1947-48. Neeger musitseerib harmooniumil, laulab, suits ripneb suunurgas, kuus näitlejat teevad rütmikat, käed plaksuvad, jalad astuvad, tsiviilriided, pikad juuksed, habemed — oodatakse publiku kogunemist, istekohti mitte rohkem kui viiekümnele.

Kesk-ealine sale neegri daam siseneb, teatab mida mängitakse, tervitab publikut. Kelluke märgistab etenduse algust.

Muusika, rütm, rütm liigutusis, peaosalise neegernäitleja hääl kõlab kandvalt — partneriks neegritar, kes mängib tema õde. Ülejäänud tegelased valged. Muusika ägeneb, liigutused ekstaasilikumad, rütm kaasakiskuvam. Korraga karjatus, läbilõikav oigamine, neeger on agoonias, talt kistakse riided, pannakse hullusärki, seotakse toolile, elektrijuhtmed pähe. Statistid liiguvad valkides kaugemale, tarduvad poosidesse. Haige oigab, sõigub õde laulab, mälestused lapsepõlvest, minevikust. Mälestused ärkavad, kõik hakkab haige ajus elama, rõõm, kannatus pettumus, ülekohus, võitlus.

Tuleb Rosemary — valge habras kaunitar, kes tundub kord õilsana nagu neitsi Maria, kord julma kiusajana, ta seljalt vallandub pikk punane shärp, mis lõhestab ruumi nagu vereoja. See pikeneb, ulatub tänavale, levib üle maa, see on etteheide, märk, mida allasurutud tahaksid oma rõhujaile kinnistada. Kaks peategelast, neegrid, laulavad, räägivad, nad on ehtsad ja intensiivsed, nad on need, kes nad on. Valged statistid liiguvad grupina, see on mass kes neegreid ähvardab, üksikud, kes neid vihkavad ja tõukavad. Lõpuks on nad mahalöödud, häbistet ja hävitet. Ja mis teevad siis valged — seal tapetakse kedagi, seal lüüakse kedagi risti, seal kägistatakse kedagi pikkamööda surnuks. Mis see on? See on Roottide Missa mille lõpustseeniks kõik tõusevad ja hingematva akkordi kuhugi saadavad, et neid kusagil ometi kuuldaks.

Kuulajad tänavad aplausiga. Nad on haaratud. See oli midagi ehtsat ja ürgset. Võtan oma mantli ja ma ei taha midagi ütelda. Eeskojas ootab juba järgmise etenduse publik. Tänavanurgal püüame vabu taksoautosid, et sõita tagasi Eesti Majja.

Eesti Majas on tegutsenud rahvatantsu huvirühm, osa neist puhkab jalgu einelauas. Mardi Valgemäe koondab teatrist tulnud eraldi ruumi ja avab huviringi vestluse. Mida osatakse öelda? Ilmar Külvet arvab, et sellise teatri puhul muutub tema kui näitekirjaniku töö ülearuseks. Mardi Valgemäe on temaga nõus ja ütleb, et moodne teater on antikirjanduslik ja antiverbalistlik. Ja siis on sõnavõtjaid nii palju, et tekib üksteisest üle ja läbirääkimist.

Mardi Valgemäe seletab, et nähtud etendus on puhtakujuline reshishööri-teater. Öeldakse veel, et teater on multimeedialik fenomeen, ja et pole vaja seda sõnadega lahata — sellele vaidleb vastu Ivar Ivask väites, et esseistlik looming on samavõrra õigustet, kui igasugune muu kunstilooming.

Mõttevahetus lõpeb alles öösil kell kaks.

Kohalik elu

BORAS

Teatrietendus

Pühapäeval 26. apr. algusega kell 15.00 toimub Stockholmi Eesti Teatri külalisetendus Boråsis Sven Eriksonskola aulas (end. Tekniska gymn., raudteejaama vastas). Ettekandele tuleb A. H. Tammsaare "Elu ja armastus". A. Särevi dramatiseeringus ja Lensi Römmeri lavastuses.

Pääsmete müük toimub pool tundi enne etenduse algust kohapeal. Kõik eestlased Boråsis ja ümbruskonnas on teretulnud!

ESKILSTUNA

"Sild üle mere"

Veel kord meeldetuletuseks Eskilstuna ja ümbruskonna ning Västeråsi ja Örebro eestlastele-teatrisõpradele, et Ilmar Külveti 3-vaatusline väga aktuaalsel ainel kirjutatud näidend lavastub S. Pinna stuudio esituses pühapäeval, 26. aprillil kl. 15.00 Folkets Husi suures saalis, Kriebsensgatanil. Kaastegevad Signe Pinna, Jussi Romot, Boris Peensaar (lavastaja) jne. Kuna kohapeal pole pikemat aega teatrietendusi olnud, siis peaks seekordne külalisteater palju pealtvaatajaid kokku tõmbama. Tehnilistel põhjustel üldhinnad 10:—, pensionäridele 6.—.

GÖTEBORG

"Elu ja armastus"

Stockholmi Eesti Teater pühitseb oma 25-ndat tegevusjuubelit. Sel puhul lavastab teater A. H. Tammsaare "Elu ja armastus", mille etendus Göteborgis toimub laupäeval, 25. aprillil Munckebäcki koolimajas. Pääsmed eelmüügil J. Hansen, tel. 29 01 54, A. Ojari, tel. 23 15 49, Eesti Majas [illegible] ja üks tund enne algust kohapeal.

STOCKHOLM

Naisringi kevadpidu

Sihtasutus Ühisabi Naisringi kevadpidu õhtusöögiga on reedel, 24. aprillil kl. 18 Eesti Maja ruumides. Kõik naisringi liikmed ja nende külalised on teretulnud.

JUHATUS

STOCKHOLM

Muusikapärlid

Pühapäeval, 26. aprillil korraldab Eesti Rahvuslik Liit Eesti Majas talvise hooaja lõpetamise puhul ühise seltskondliku koosviibimise mitmekesise eeskava ja tantsuga.

Eeskavalises osas esitab fil. kand. V. Nairis uue põimiku paremaiest muusikapaladest ja deklamatsioonidest, mis omal ajal ettekantud meie tuntud kunstnikkude poolt ja mis hiljem kogutud ja jäädvustatud helilindile. V. Nairise esimese valimiku ettekanne mõne aeg tagasi tekitas kuulajaskonnas ja avalikkuses suurt huvi ja elevust. Seekord ettekantavate palade valik on kohaldatud koosviibimise iseloomule ja ei tohiks vähem huvitav olla.

Kavas on ka improviseeritud seltskondlik küsimusvõistlus, millest on võimalik osavõtta kõigil koosviibijatel. Sobiva tantsumuusika eest kannab hoolt diskoteek asjatundliku diskjockey juhtimisel. E.R.L. naiskomitee poolt on korraldatud loterii. Soovijatel on võimalik osavõtta õhtusöögist või kohvilauast soodustatud hindadega. Koosviibimise algus on kell 3 p.l. ja sellele on kõik kaasmaalased teretulnud.

STOCKHOLM

H. Lepperi õpilaste kirikukontsert

Stockholmi Jakobi kirikus toimub laupäeval, 25. aprillil kell 15 Helene Lepperi laulustuudio 20-nda aastapäeva ja laulupedagoogi enda 40 a. laulutegevuse ning 70-nda sünnipäeva tähistamiseks vaimulik õpilaskontsert.

Kontserdil esinevad õpilased Berit Christernin, Ulla-Stina Holltoft, Helvi Klement, Mare Nõmm, Koidu Ventser, Andres Kukk, Sigfrid Loor, Aleksander Piht ja ka mõned endised õpilased. Orelil Harri Kilsk.

UPPSALA

Soome kirjandusõhtu

Juhime kirjandussõprade tähelepanu sellele, et Uppsala Eesti Skautlike Noorte Sõprade Seltsi kirjandusõpiringi korraldusel toimub laupäeval, 25. aprillil kl. 18.00 Eesti Kodus Soome kirjandusõhtu. Kõnega esineb Uppsala ülikooli dotsent Sakari Vapaasalo ja selle teemaks on: "Soome kirjanduse peajooni". Õhtul esitatakse kohalike jõudude poolt näiteid soome luulest eesti, soome ja rootsi keeles. Ettekandele järgneb mõttevahetus hubases kohvilauas. Korraldajad ütlevad siinkohal kõigile kaasmaalasist kirjandussõpradele tere tulemast ja paluvad käesolevat sõnumit laialt levitada, eriti noorema põlvkonna hulgas.

Brüning surnud

NORWICH — USA Vermonti osariigis suri 84 aasta vanuses Hitleri eelkäija Saksamaa riigikantsleri kohal, dr. Heinrich Brüning. Brüning oli üks vähestest, kes julges opositsiooni astuda Hitleriga ja ta oli kantsleriks Weimari vabariigi viimastel aastatel 1930—32.

Kaheksa kuud pärast tema tagasiastumist surve mõjul, astus Hitler tema asemele. Brüning põgenes USA-sse 1934. a. kui ta sai teada, et ta on määratud likvideerimisele uue võimu poolt.

- **Lundi haigla juurde on arstiks kinnitatud Jüri Kaude.**

Moskva Lenini-eksport propagandaks läänes

(VE) — Vene rahvas pole kunagi elanud ilma pühakuteta ja ikoonadeta ning kommunistliku rezhiimi ajal on nendeks pühakuteks olnud juhtivad kommunistlikud tegelased. Kommunistliku Venemaa looja leninin 100-aastasele sünnipäevale vastu minnes kavatsetakse Leninist teha nagu ilmalikku jumalat, kuna Lenini ülistamine ja propageerimine on ületanud N. Liidus kõik piirid.

N. Liidus publitseeritakse lugematul arvul Lenini raamatuid ja artikleid. Tema elu glorifitseeritakse vastavate filmidega, tema ülistuseks kirjutatakse sümfooniaid ja muusikapalu ning tema kuju ja nägu jäädvustatakse tuhandetesse maalidesse ja kujudesse.

Venelased ei lepi Lenini propageerimisega mitte ainult kodupinnal vaid Lenini kultust katsutakse eksportida läänemaailma.

Lenini töid on N. Liidu algatusel tõlgitud täis ulatuses inglise, prantsuse ja soome keelde ning sellised kuulsad heliloojad nagu Sostakovitsh ja Khatshaturian on rakendatud Lenini jäädvustamiseks muusikat looma.

Vene filmiühingud on viimase kuue aasta kestel pidevalt tegelenud kommunistliku Venemaa looja filmilinale jäädvustamisega ning tema elust on väändatud 14 filmi.

Vabrikud, kaupluste aknad ja hotellide fuajeed on tulvil Lenini piltidest, mis kujutavad teda heroilistes poosides rahvatribuunina ja kõnemehena.

Kui lugeda Tassi propaganda teateid, siis on kogu maailm vaimustatud Leninist ja tema õpetustest ning kõikjal pühitsetakse tema sünnipäeva. Tass kinnitab, et huvi Lenini vastu kasvab Ühendriikide linnades ning Baltimore'is olevat Lenini teosed kõige populaarsemad raamatud noorsoo hulgas.

N. Liidu propagandaaparatuuri andmete kohaselt tuntakse Lenini vastu huvi Aafrika riikides, kus linnade tänavaid on nimetatud Lenini nimega.

Tass jätab aga märkimata, et Pariisi linnavalitsus keeldus Leninit austamast sellenimelise tänavaga.

N. Liidu raamides täidab Lenini ülistamine siiski oma ülesande, sest eriti Venemaal, kus rahvas vajab kommunistide poolt põlu alla pandud ikoonade asemel uusi ikoonasid. Teiseks on võimul olevatel meestel väga oluline Leninit propageerida ka puht poliitilistel põhjustel, kuna nad kuulutavad endid Lenini õpetuste kõige õigemateks tõlgendajateks ning kindlustavad endile sellega seljatagust.

Kuid venelastel ei arene asjad Leniniga leninismiga igal pool libedalt. Nii on Moskva sattunud teravasse vastuollu Jugoslaaviaga, kes ei venelastel on õigus Lenini põhimõtete alusel sekkuda teiste kommunistlikkude riikide siseasjadesse.

Ning Puna-Hiina juhid ja teoreetikud väidavad ägedalt, et N. Liidu võimumehed on Lenini õpetuste tõlgendamisel sattunud valeteedele. ning et kommunistliku revolutsiooni isa teooriate kõige õigemaks rakendajaks ja tõlgendajaks on Mao Tse-tung.

Mineviku eesti külade ajalugu vajab kogumist

GÖTEBORG (EPL) — Kaberneeme, Koipse ja Rammu Kodukoha Seltsi aastapeakoosolekul 11. aprillil Göteborgi Eesti Majas arutati küsimust, kas siin võõrsil on meil võimalusi ja vajadust säilitada ja välja anda väiksemate keskkondade, tähendab külade ajaloolist materjali tulevastele põlvedele.

KKRK-Seltsi 1969.a. tegevusaruande esitas E. Lilleste, millest selgus, et möödunud aastal korraldati suurema üritusena kokkutulek 25. aasta võõrsil viibimise tähistamiseks Göteborgi Eesti Majas, millest osavõtt oli rohkearvuline ja sealsed ruumid ei suutnud mahutada kõiki osavõttu soovijaid.

Ühenduses 25. aasta võõrsil viibimise tähistamisega andis KKRK-Selts välja Kaberneeme küla, Koipse ja Rammu saarte ühise ajaloo käsitava teose "Kodukülast võõrsile", mille autoriks Eralt Art. Selle kodukoha ajalooraamatuga on püütud säilitada ja jäädvustada Kaberneeme, Koipse ja Rammu kalurikülade ajaloolist arengut, põgenemist ja algaastaid võõrsil. Raskusi aga on olnud raamatu müügiga, sest raamatu vastu puudus suurem huvi laiema lugejaskonna poolt, arvatavasti selletõttu, et külade ajaloolised ained ei ole aktuaalsed. KKRK-Selts on siin esimene teerajaja, esimene, kes on suutnud kirjastada ja välja anda üht küla käsitava ajaloo. Loodame, et see leiab järeltegijaid ka teiste poolt. Raamatu väljaandmisel tekkis puudujääk, kuid selle katab ettetellijate poolt antud isiklikud toetused ja tombola-loterii. Need raamatud, mis on järele jäänud müüakse endise hinnaga.

KKRK-Seltsi 1969. aasta rahalise aruande esitas E. Aasa. Rahaline aruanne oli tasakaalus Kr. 13 012:32. Peakoosolek kinnitas tegevuse- ja rahalised aruanded ja avaldas tänu juhatusele tehtud töö eest.

KKRK-Seltsi 1970. aasta tegevuskava, mille esitas endine juhatus, tekitas elava keskustelu. E. Lilleste esitas ettepaneku, et selts looks erifondi kuhu koguda kapitali uue võimaliku ja täiendava kodukoha ajaloo käsitava teose eeltöödeks ja trükkimiseks lähema viie aasta jooksul. E. Aasa arvas, et uue kodukoha käsitava ajaloolise teose jaoks vast ei ole veel vajadust, sest see on küllaltki kulukas ettevõtte. Mõningaid täiendusi võiks teha ja trükkida eri lehtedel, mida võib juba ilmunud kodukoha-raamatule juurde lisada. Koosolijate poolt tõsteti üles küsimus, kas on meil siin võõrsil vajadust säilitada ja väljaanda külade ajalugusid — ostjaskond on väikene ja kulud küllaltki suured. Toetuste saamiseks väljaspoolt ei ole lootusi. Suurema osa sõnavõtjate seisukoht oli, et külade ajalood on küllaltki suure väärtusega ja vajavad säilitamist kodukoha raamatutena. Paljud külad kodumaal on määratud praeguses ajaarengus hävimisele.

Kui küll see materjal, mis leidub dokumentidena arhiivides säilub, siis aga see ajalooline materjal, mida vanemad inimesed oma jutustustega endistest külade elust on suutelised veel jutustama, on hävimisohus ja vajab üleskirjutamist ja talletamist.

Et külade ajalugusid on võimalik küllaltki andmeterikkalt siin võõrsil välja anda, näitab kujukalt KKRK-Seltsi poolt väljaantud kodukoharaamat "Kodukülast võõrsile". Koosolek võttis vastu otsuse, et asutakse Kaberneeme, Koipse ja Rammu külade ajaloomaterjalide kogumisele, kuid uue raamatu väljaandmine jääb edaspidiste peakoosolekute otsustada, olenevalt kogutud andmete väärtusest ja seltsi rahalisest seisust.

Valmised toimusid üksmeelselt ja uude seltsi juhatusesse valiti: E. Lilleste, E. Art, E. Aasa, V. Lilleste, V. Nurmela, M. Karisaar ja M. Läns. Juhatusliikmete asemikkudeks valiti: G. Lilleberg ja O. Bilbaste. Revisjonkomisjoni valiti: G. Klaamas, A. Öies, A. Susi. Asemikkeks: B. Lilleberg ja A. Pinberg.

Aasatapeakoosolekule järgnes ühine koosviibimine kohtvilauas. Ettekannete osas esines Elma Lilleste solistina, kusjuures klaveril saatis Verner Lilleste Eralt Art esitas luulepõimiku ranna ja mere ainetel.

A. A.

Auhind eesti kunstnikule

TORONTO (VE) — Torontos Eatoni galeriis toimunud "The Society of Canadian Artists" näitusel võitis kõrgeima auhinna nooremasse generatsiooni kuuluv Toronto eesti kunstnik Andres Kingissepp, kes on esinenud oma töödega ka siinsel EKKT näitusel. Auhinna väärtus oli 800 dollarit (4000 krooni).

Ta auhinnatöö on väljapandud näitusel, mis kestab kuni 18. aprillini. Eesti kunstniku saavutus on silmapaistev, kuna näitusele saadeti üle 300 töö, milledest väljapanekuteks selekteeriti 109 ja Andres Kingissepa maal hinnati nendest parimaks.

A. Kingissepa iseseisev kunstinäitus toimub Lilian Morrisoni galeriis kuni 2. maini.

- **Stockholmis sündis Eva ja Enno Abelile kolmanda lapsena poeg.**
- **Vancouveris Kanadas õppisid Lion View lasteaia õpilased ära eesti rahvatantsu Kaera-Jaani, mida neile õpetas kasvataja pr. Lalne Nääb. Lastele meeldis nii meloodia kui liikumine.**

Saksa vähendab oma NATO väge?

BONN — Lääne-Saksamaa koostab praegu valget raamatut, mis valmib juuniks ja milles tehakse ettepanek NATO organisatsiooni kuuluva Bundeswehri vähendamiseks praeguselt kaheteistkümnelt diviisilt kaheksale.

See on järjekordne tunnus, et kui USA hakkab järgmisel aastal oma vägesid Euroopast välja tõmbama, ei ole mingit lootust, et Euroopa riigid omalt poolt puudujäägi täidaksid. **Lääne-Saksamaa maavägi on praegu 326 000 meest.**

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Matriatorget 1, 116 48
STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Sparbanksväg. 83, 126 42
HAGERSTEN
Tel. 45 12 97

Eriala:
Eestikombelised matusetalitused
Ööpäevane valvekord

Austraalia meetritele

SYDNEY — Austraalia on hakanud pikkamööda üle minema meetrimõõdustikule ja sellega loodetakse täielikult toime tulla 1980 aastaks.

Kõigepealt hakatakse seda rakendama koolides, kus arvatakse, et uue mõõdustiku alusel kulub 5—11 aastastele 20 prots. vähem aega matemaatika õpetamiseks kui seni.

Praegu peetakse mõõtude ja kaaluühikute õpetamist lastele kõige raskemaks probleemiks koolides, millest keerulisem on ainult inglise keele õpetamine immigrantide lastele. Meetrisüsteem on suureks soodustuseks ka riietevabrikutes, kuna see võimaldab Euroopast saadud mustrite kasutamist ilma keeruliste ümberarvestusteta.

Leinateateid

Pärnus suri 4. aprillil Oskar Peters, sünd. 24. okt. 1909 Kuressaares.

†

Lugupeetud juhatuse esimeest

Martin Pommer'it

† 18. apr. 1970

mälestab leinas

A/S GÖTEBORGI EESTI MAJA
JUHATUS

†

Esinduskogu saadikut

Martin Pommer'it

mälestab leinas

ROOTSI EESTLASTE ESINDUS

†

Armast sugulast ja
pinginaabri isa

Jaan Kalam'it

mälestavad

VALTER SOO
perekonnaga

GEORG PARNPUU